

ROMAN KOOT | MICHEL NIJHOFF | SASKIA SCHELTJENS

Kunstbibliotheken in Nederland

Tien korte schetsen

Kunstabibliotheken in Nederland

Tien korte schetsen

Redactie: Roman Koot, Michiel Nijhoff, Saskia Scheltjens

Primavera Pers, Leiden 2007

Inhoudsopgave

Kunstbibliotheken in Nederland. *Tien korte schetsen*

Voorwoord 7

'Er rust (g)een zege op het OKB-werk' 25 jaar Overleg

Kunsthistorische Bibliotheken Nederland

Roman Koot, Michiel Nijhoff 10

'Const-Boecken' ten behoeve van een 'Oeffen-Schole'

De bibliotheek van de Rijksakademie van beeldende kunsten

Mariëtta Dirker 23

't Zijn al boeken waer men ziet' *De geschiedenis van de bibliotheek*

van het Rijksmuseum

Geert-Jan Koot 35

'Een der grote universitaire centra voor wetenschappelijk kunst- historisch onderzoek' *De bibliotheek van het Kunsthistorisch*

Instituut te Utrecht

Roman Koot 53

Van privé naar professioneel *De Bibliotheek Kunstgeschiedenis van* *de Universiteit van Amsterdam*

Martien Versteeg 71

De bibliotheek van het RKD

Rudi Ekkart, Goos Dullaart 85

Van boekenplank naar kennisproductie *De geschiedenis van de* *bibliotheek van het Van Abbemuseum 1936-2007*

Diana Franssen 99

'Ik heb altijd geprobeerd, en daar ben ik aardig in geslaagd, om nooit iets over kunst te lezen' *Vijftig jaar en langer Bibliotheek Stedelijk*

Museum Amsterdam

Michiel Nijhoff 113

Onbekend maar bemind *De bibliotheek van de Boekmanstichting*

Saskia Leefsma 131

Bibliotheek Van Gogh Museum *Ontstaan, betekenis en ambities*

Anita Vriend 143

Bibliotheek en archief van het Nederlands Architectuurinstituut

Petra van der Ree 156

Literatuur 170

Biografieën auteurs 174

Nederland is een gezegend land wat kunst(historische) bibliotheken betreft. We kijken soms likkebaardend naar de grote instituten in het buitenland en stellen dan weer eens somber hoofdschuddend vast 'dat hier niets kan'. Het verschijnsel van de mega-kunstabibliotheken (Metropolitan Museum in New York, Getty Research Library in Los Angeles, National Art Library in Londen, INHA in Parijs) is hier niet bekend, maar daar staat een scala aan grote, middelgrote en kleine bibliotheken tegenover, verspreid over een klein geografisch oppervlak.

Al deze kunst(historische) bibliotheken, verbonden aan universiteiten, musea, academies of zelfstandige onderzoeksinstituten, zijn verenigd in het Overleg Kunst(historische) Bibliotheken Nederland (OKBN). Door hun krachten te bundelen vormen zij een mega-kunstabibliotheek *extraordinaire*. Het leek het bestuur van het OKBN goed om bij het 25-jarig jubileum een bundel uit te geven waarin de geschiedenis van een aantal van deze bibliotheken beschreven wordt. Tot nu toe is er immers nog maar heel weinig gepubliceerd over de geschiedenis van de Nederlandse kunstabibliotheken.

Het OKBN*ARLIS/NL is een vereniging voor bibliotheken die verzamelen op het gebied van beeldende kunst, toegepaste kunst, fotografie en architectuur. Uit de historische overzichten in deze bundel blijkt dat het met de rijkdom en verscheidenheid niet zo slecht gesteld is, maar ook dat veel instellingen op zijn minst ergens in hun geschiedenis heroïsche individuen en soms pure mazzel nodig hebben gehad om te overleven.

In deze bundel is geprobeerd uit de grote verscheidenheid een representatieve groep van tien te selecteren, met een evenwichtige verdeling naar geografie, verzamelgebieden en soort bibliotheek. Dat is niet helemaal gelukt. De nadruk ligt op bibliotheken uit de Randstad: Amsterdam, Den Haag, Utrecht, Rotterdam, met slechts één uitstapje naar Eindhoven. Helemaal onlogisch is dit niet, omdat in die plaatsen nu eenmaal de meeste bibliotheken te vinden zijn. De nadruk ligt op beeldende kunst; een bijdrage over de uitstekende bibliotheek van het Nederlands Fotomuseum kon helaas niet worden gerealiseerd. Wel is er een redelijk even-

wicht tussen de verschillende soorten bibliotheken: die van universiteiten, musea, academies en zelfstandige onderzoeksinstellingen. De kunsthistorische collecties als onderdeel van grotere algemene bibliotheken zoals de Koninklijke Bibliotheek en de centrale universiteitsbibliotheken zijn niet aan bod gekomen. Hun belang is overigens evident.

De tien artikelen over de bibliotheken worden voorafgegaan door een korte schets van vijftientig jaar samenwerken in het Overleg Kunst(historische) Bibliotheken Nederland. De volgorde waarin de bijdragen zijn opgenomen is chronologisch op stichtingsdatum van de betreffende bibliotheek. De bundel wordt afgesloten met een literatuuroverzicht, waarin naast algemene literatuur publicaties over de beschreven bibliotheken zijn opgenomen. Voor een meer uitvoerige bibliografie raadplege men de website van het OKBN (www.okbn.nl). Op deze website zijn voorts te vinden de complete lijst met namen en adressen van de leden, een overzicht van online raadpleegbare bibliotheekcatalogi en een uitgebreide gids van kunsthistorische bibliotheken en documentatie-instellingen in Nederland met informatie over collectie, zwaartepunten enzovoort.

Een overkoepelende catalogus van het totale kunsthistorische boekenbezit in Nederland is al jaren een wens van het OKBN, maar kon tot op heden niet worden gerealiseerd. Wellicht dat deze bundel een stap is in de richting van het besef dat er naast een kunstcollectie Nederland ook een kunstboekencollectie Nederland is.

Tot slot wil ik iedereen die heeft meegewerkt aan deze bundel, de auteurs en de instellingen die zij vertegenwoordigen, bedanken voor hun belangeloze inzet. Tevens dank ik het SNS Reaal Fonds en het RKD, die genereus hebben bijgedragen in de publicatiekosten van deze bundel.

Michiel Nijhoff

Voorzitter OKBN

Nederland telt meer dan vijftig gespecialiseerde kunst(historische) bibliotheken, die samen ruim honderdduizend boeken beheren. Deze bibliotheken, waarvan een aantal al meer dan twee eeuwen oud is, zijn aangesloten bij het Overleg Kunsthistorische Bibliotheken Nederland (OKBN).

Met de publicatie van *Kunstabibliotheken in Nederland* viert deze vereniging haar 25-jarig bestaan. In dit boek wordt een overzicht gegeven van tien bij een breder publiek veelal onbekende kunstbibliotheken. Na een korte inleiding over de geschiedenis van het OKBN wordt in historische opstellen uitgelegd hoe deze bibliotheken zijn ontstaan, wie de belangrijke bibliothecarissen waren en wat er in hun collecties te vinden is. Zonder deze collecties en de vakkundige dienstverlening in de bibliotheken zouden het kunsthistorisch onderzoek en de museale praktijk in Nederland met zekerheid niet hun huidige, hoge niveau hebben.